

Bibelen og profetierne

"Nej, Gud Herren gør ikke noget, førend han har åbenbaret sine planer for sine tjenere, profeterne" (Amos 3,7).

Hovedtanke

I profetiske forudsigelser af kommende begivenheder åbenbarer Gud sit væsen og sine hensigter.

Introduktion

"Profeti i Bibelen er i første omgang åbenbaring i snæver betydning. Profeten forkynder den guddommelige sandhed, der åbenbares gennem ham og kræver lydighed og tro hos modtageren. Og denne sandhed er Guds åbenbaring af sig selv ... Ja, han åbenbarer sig, så han erkendes (Ez 6,7) ... Gud åbenbarer ikke sine ontiske egenskaber (det, der vedrører hans væsen og hans væren), men de væsenstræk, der skaber relationer. Og det gør han for at skabe og opretholde en kærlig, omsorgsfuld og beskyttende relation til os ... Gud åbenbarer sig i konkrete historiske begivenheder med et budskab til netop den givne situation" (Winfried Noack, *Spes Christiana*, Bd. 7-8, 1996-97, 156).

På lignende måde ytrede Jesus sig over for sine disciple: "Nu har jeg sagt det til jer, før det sker, for at I skal tro, når det sker" (Joh 14,29). En profeti er ikke et orakel, og den skal heller ikke blot stille ens nysgerrighed. Den skal pege hen til den, der styrer verden, frelseren og fuldenderen.

"Historien antager ved hjælp af profetien en ny karakter. Den er ikke længere blot en strøm af begivenheder uden mål og med. Profetien giver den en retning, et mål og en mening ... alle løfternes opfyldelse er derfor afhængig af Gud og hans trofaste kærlighed ... Gud er og bliver den kærlige, frie Gud, der giver løfter og opfylder dem på det tidspunkt og på den måde, som han vil. Løfter og opfyldelser er ikke knyttet til historien, men til Gud som person" (ibid. 158).

I denne uge beskæftiger vi os med måden at gå til bibelsk profeti på og ser på de symbolske fremstillinger og tidsangivelser.

Vedrørende indhold og udlægning af de nævnte passager fra Daniels Bog henvises til 1. kvartals studiehæfte.

(U)betinget profeti

Jos 1,4-6
Hebr 4,1,6-10
Jon 3,1-4.10

**Hvorfor går alle forudsigelser ikke i opfyldelse?
Hvad siger det om Guds karakter og væsen?**

Baggrund

Gud giver Josva og Israels folk et løfte om den geografiske udstrækning, det land har, som de skal indtage: fra Sinai-halvøen i syd til Libanon i nord, fra Eufrat i øst til Middelhavet i vest. Hebræerbrevets forfatter fremhæver, at Israel aldrig rigtigt har fundet den lovede hvile. Som årsag anfører han deres ulydighed. Dette gør dog ikke løftet ugyldigt. Det udvides i den nye pagt til at gælde alle – jøder såvel som ikke-jøder. Forudsætningen er troen på Jesus.

Jonas får til opgave af Gud at forudsige byens undergang inden for 40 dage for indbyggerne i Nineve. Men hans profeti går ikke i opfyldelse. Årsagen er deres omvendelse.

I disse profetiske løfter åbenbarer Gud sig ikke som foranderlig og lunefuld. Motiverne og udgangspunkt for hans handlinger er hans uendelige barmhjertighed, hans søgen efter mennesket og dets frelse. Derfor ændrer folkets troløshed ikke ved Guds trofasthed (Rom 3,3). Han agerer i forhold til de nye omstændigheder.

Til fordybelse

Der findes profetier, der er afhængige af visse betingelser, og andre, der ikke er (Gal 4,4). Nogle opfyldes her og nu, og andre opfyldes inden for et længere tidsrum.

Mange gammeltestamentlige profetier gjaldt udelukkende for den pågældende tid og fandt deres opfyldelse dengang (den såkaldte klassiske profeti). Andre peger hen mod den eskatologiske tid mellem korset og Kristi andet komme. Her står Kristus og menigheden i centrum. Og endelig findes der både i Det Nye og Det Gamle Testamente apokalyptiske profetier. De peger på endens tid og afslører afslutningen på Guds frelseshandling i historien.

Adventistkirken er opstået som følge af studier af de bibelske profetier. Den ser sig selv som en fortsættelse af det reformatoriske arbejde og gør opmærksom på alle tings afslutning og en ny begyndelse.

Historie og profeti

Dan 2,27-47

**Hvordan viser Guds overlegenhed sig i forhold til menneskelig visdom og videnskab?
Hvad er profetiens højdepunkt?**

Baggrund

Daniel identificerer det første rige som værende Babylon. Derefter følger: "Efter dig skal opstå et andet kongerige ... derpå et tredje kongerige" og derefter et fjerde. At disse riger følger umiddelbart efter hinanden, ses også af selve statuen, for hvert kongerige er en del af en større helhed. De har tidsmæssigt og historisk forbindelse med hinanden.

Den *historiske* tydning ser i de apokalyptiske profetier et ubrudt og lineært forløb af historiske processer og historisk udvikling. Det er Dan 2 og visionerne i Dan 7 og 8, der danner grundlag for den historiske tydning, som Miller-bevægelsen overtog i det 19. århundrede, og som levede videre i adventistisk fortolkning af Daniels Bog og Johannes' Åbenbaring.

Hvornår er en historisk udlægning af en profeti på sin plads, og hvornår er den en skabelonagtig tolkning, der fejlagtigt trækkes ned over hovedet på en profeti? Det vil være afhængigt af den pågældende kontekst. Daniel 2 begynder i hvert fald med det babyloniske verdensrige, beskriver dernæst en ubrudt række af imperier og ender med oprettelsen af Guds rige.

Til anvendelse

Når vi beskæftiger os med bibelske tekster, spørger vi til forfatterens hensigt med at skrive dem ned. Hvad var det oprindelige mål med teksten i dens historiske og kulturelle sammenhæng? Hvilket budskab og hvilken åbenbaring af Gud så de første tilhørere, henholdsvis modtagere, i teksten? Hvad kan den derudover sige os i dag?

Til eftertanke

"Jeres Gud er i sandhed guders Gud, kongers Herre og den, der åbenbarer hemmeligheder, siden du har været i stand til at åbenbare denne hemmelighed" (Dan 2,47).

Nøglen til profetierne

Dan 7,1-7

Hvad siges om magterne og herredømmerne?

Baggrund

Til forskel fra kap. 2 nævner visionerne i kap. 7 og 8 hverken hensigt eller modtager. De lader til at henvende sig til en bred læserskare, uafhængigt af tid. Hvordan og hvor kan man her påbegynde en tolkning?

Tekstens eget udsagn: I første omgang kommer teksten med visse forklaringer til dyrene og hornene (v. 17.23-24). Men der er stadig ubesvarede spørgsmål.

Forsøget på at finde et (velkendt) udgangspunkt: I Dan 7 står den guddommelige dom sidst i visionen. Den gør en ende på alle riger (v. 11-12; sml. 2,44-45).

Tidshistorisk baggrund: Daniel og hans samtidige var fortrolige med løven som billede, idet de kendte løvernes procession i Nabopolassars tronsal og processionsgaden i Babylon. Dette billede er begyndelsen på visionen. Igen spændes der en bue fra Babylons tidsalder til endens tid.

Konteksten: Daniel nævner rigernes rækkefølge: Babylon, dobbeltriget Medo-Persien (5,25-28) og Grækenland (8,20-21). Det fjerde rige skal tydes ud fra den senere historiske udvikling.

Til fordybelse

Luther overtog den gængse udlægning af de fire verdensriger. Det *lille horn* tydede han, som andre før ham, som paven, henholdsvis pavedømmet. Da tyrkerne blev til akut fare for den kristne vestlige verden, satte han også hornet i forbindelse med Muhammed, henholdsvis islam. Seleukidernes hersker Antiokus Epifanes, som i makkabærtiden havde skændet templet, betragtede Luther som symbolsk type for endetidens antikrist.

Til anvendelse

Problemet med den slags skiftende tolkninger er, at man forhastet overfører aktuelle begivenheder på den profetiske tekst. Det er ikke den til enhver tid aktuelle historiske tid, der udlægger teksten. Det er derimod analysen af en tekst, der angiver retningen for opfyldelsen.

Profeti og talsymbolik

Dan 7,25; 8,14;
9,1.2.24.25

Hvilke begivenheder knytter sig til disse tal?

Baggrund

Vi har her tre usædvanlige tidsangivelser. Hvordan skal de forstås? Når man skal tolke lange tidsrum, anvendes tit det såkaldte år-dag-princip. Det stammer fra 4 Mos 14,34 og Ez 4,6. Men hvem skal afgøre, om der er tale om et "princip", der også kan anvendes på andre tekster, i dette tilfælde Daniels Bog? Det findes der følgende begrundelser for:

- Da dyrene og hornene er symboler, er det nærliggende også at udlægge tallene symbolsk. Dan 9,1-2 skal derimod ikke forstås symbolsk. Derfor skal de 70 år heller ikke.
- Rigerne strækker sig over flere århundreder. Det lille horn virker også over længere tid. Derfor ville det være ude af proportioner at tage de $3\frac{1}{2}$ år bogstaveligt.
- Der er tale om usædvanlige tidsangivelser (*aftener og morgener og tid, tider og en halv tid osv.*)
- I Dan 10,2 taler Daniel bogstaveligt om *uger* for at skelne dem fra de symbolske 70 år-uger i kap. 9,24. Daniel spørger, hvornår de 70 år slutter, hvor Jerusalem skulle ligge i ruiner (9,1-2). Svaret er indirekte: Den sande genoprettelse sker ved Messias efter 7×70 år (9,24; sml. Matt 18,21-22). Gud gør mere for sit folk, end man kunne håbe.

Til fordybelse

De $3\frac{1}{2}$ tider tyder på, at det lille horns virken er begrænset. Derefter følger dommen. De 2300 *aftener og morgener* efterfølges af den ødelagte helligdoms genoprettelse. De 70 *uger* henviser til Messias, der fjerner synd, soner skyld og tilvejebringer frelse.

Alle tidsangivelser hænger sammen med Guds frelsergerning, det være sig igennem Jesu offer eller ved domshandlingen, hvor Menneskesønnen medvirker. Ifølge adventistisk tolkning begyndte dommens første fase (den undersøgende dom) efter de 2300 aftener og morgener i 1844 e.Kr.

Klimaks for historisk profeti

Dan 2,34-35.44-45;
7,9-14.27; 8,13-14

**Hvad vidner de tre visioners slutscener om?
Hvad har de tilfælles?**

Baggrund

Nebukadnesars drøm i Dan 2 ender med, at en sten rives løs, ikke ved menneskehånd, og ødelægger hele statuen, hvorefter stenen bliver til et stort bjerg, der fylder hele jorden: Guds evige rige.

Daniels vision i kap. 7 sætter ved hjælp af en himmelsk retssag en stopper for det lille horns gudsbespottelige virke. Menneskesønnen kommer til syne (v. 13). Dommen befrier de hellige fra undertrykkelsen og giver dem "riget og magten og herredømme over kongerigerne under himlen": Guds evige kongerige.

Visionen i Dan 8 ændrer synsvinklen og gør en ende på det lille horns aktiviteter, idet helligdommen igen kommer til sin ret (græske Septuaginta: renselse). I denne parallelle beretning til kap. 7 angående det lille horns endeligt er genoprettelsen fremstillet som en retshandling. Forsoning og dom er aspekter fra den store forsoningsdag, der peger frem mod den endelige forsoning og det ondes tilintetgørelse.

Til anvendelse

"Hovedsagen er, at hovedsagen bliver ved med at være hovedsagen" – en klog regel, der også kan anvendes på den måde, vi beskæftiger os med Bibelen og forkyndelsen af det profetiske ord på.

	Det centrale	Afsluttende klimaks (målet)
Kap. 2	Fire verdensrigers rækkefølge	Jordiske riger kommer og går. De afløses af Guds rige, der varer evigt.
Kap. 7	Det lille horns virke	Gud sætter en stopper for volden/undertrykkelsen, især mod/af hans børn, og skaffer retfærdighed og skænker dem sit rige
Kap. 8	Det lille horns virke	Guds frelsesplan (anskueliggjort ved den store forsoningsdag) når sin fuldendelse.

Profetisk typologi

Joh 3,14-15
1 Kor 10,1-13

Hvilken lære kan der drages ud fra de gammeltestamentlige forbilleder?

Baggrund

De nytestamentlige forfattere – og også Jesus – overfører tit bestemte begivenheder, personer og gængs praksis fra Det Gamle Testamente til deres egen tid eller til fremtiden. Dette gælder lige fra simple sammenligninger til typologiske tolkninger.

Typologien sammenligner en begivenhed, en person eller en praksis med et tidligere fænomen, og tolker dem ud fra en kristologisk synsvinkel. Begge fænomener har samme væsen og grundlæggende struktur. Man taler om en type eller en antitype, når Bibelen selv drager en sammenligning.

Som eksempler kan nævnes følgende: Jesu død og opstandelse sammenholdt med Jonas' erfaring (Matt 12,40), nadveren, "at spise Jesu legeme", sammenholdt med, at fædrene spiste manna i ørkenen (Joh 6,53), Adam og Jesus (Rom 5,14), de syv sidste plager og Egyptens plager og endetiden og det antikke Babylon (Åb 16).

Til fordybelse

Efter skriftudlægningen kommer anvendelsen: "Det endelige mål med udlægningen er den praktiske anvendelse i det personlige liv ... Man burde læse og tage imod Skriften, som om den var stilet til fortolkeren personligt" (*Handbook of Seventh-day Adventist Theology*, Hagerstown 2000, 58). Således udleder Paulus "moralen" af Israels vandring gennem ørkenen: "Det blev advarende eksempler og vejledning for os" (1 Kor 10,6.11). Og alting skal ses i relation til Kristus (v. 4).

Resumé

Bibelsk profeti åbenbarer Guds frelsergerning og viser tydeligt såvel hans visdom, magt og barmhjertighed som hans domshandling med det formål at genoprette alle ting og oprette sit evige rige.

Spørgsmål til drøftelse

Indledende spørgsmål	1. Gennem sine ord røber mennesker lidt af sig selv. Gælder det også, når man kommer med falske udsagn?
Jon 3,1-4.10	2. Hvordan imødegår I det udsagn, at Gud er inkonsekvent, når profetier ikke går i opfyldelse? Hvordan kan man skelne mellem betingede og ubetingede profetier?
Dan 2,27-47	3. I profetier taler Gud gennem mennesker. Hvilke egenskaber hos Gud træder tydeligt frem i drømmen og dens rammebetingelser? Hvilket formål og hvilken mening er der med drømmen? Hvad er klimaks for begivenhederne?
Dan 7,25-26; 8,13-14; 9,24-25	4. Hvilke behov gives der udtryk for i forbindelse med disse tidsangivelser? Hvordan reagerer Gud på dem? Hvad kan man udlede af det?
Dan 7,9-14.21-22	5. Hvilke motiver har den guddommelige rettergang? Hvad rører jer ved tanken om det?
Afsluttende spørgsmål	6. Hvad åbenbarer de bibelske profetier efter jeres mening om Guds væsen og plan?